

**'Quicksan natuurtoets Koekoek 1,
Raalte'**

*Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden
in het kader van natuurwet- en regelgeving*

Colofon

Titel: **'Quickscan natuurtoets Koekoek 1, Raalte'**

Subtitel: Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving

Projectcode: 09280

Status: Conceptrapport

Datum: 11 november 2009

Auteur: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Veldonderzoek: Ing. M.G. (Mark) Hoksberg

Eindredactie: Ir. A.B. Goutbeek

Opdrachtgever: Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard

Contactpersoon: Dhr. A.C. Bolhuis

EcoGroen Advies BV

Postbus 625
8000 AP Zwolle

T: 038 423 64 64

F: 038 423 64 65

I: www.ecogroen.nl

© EcoGroen Advies (2009)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt mits onder vermelding van de bron:

Hoksberg, M.G. (2009). 'Quickscan natuurtoets Koekoek 1, Raalte'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-280. EcoGroen Advies, Zwolle.

Inhoud

Samenvatting en conclusies

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding en doelstelling	1
1.2	Situatie en beoogde ontwikkelingen	1
1.3	Algemene opzet.....	1
2	Gebiedsgericht natuurbeleid	2
2.1	Inleiding	2
2.2	Natuurbeschermingswet 1998	2
2.3	Nota Ruimte.....	2
3	Flora en fauna van het onderzoeksgebied	4
3.1	Methode.....	4
3.2	Flora	4
3.3	Zoogdieren	4
3.4	Broedvogels.....	5
3.5	Overige soortgroepen	6
4	Geraadpleegde bronnen.....	7

Bijlagen

I	.....	Wettelijk kader
---	-------	-----------------

Samenvatting en conclusies

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Stedenbouwkundig Bureau Witpaard (contactpersoon dhr. A.C. Bolhuis) heeft EcoGroen Advies BV een quickscan natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen ontwikkeling van een woning en een bedrijfsgebouw aan de Koekoek te Raalte. De consequenties van de beoogde ruimtelijke ingreep op de aanwezige natuurwaarden zijn getoetst aan de Flora- en faunawet en het vigerend gebiedsgericht natuurbeleid. Het onderzoek is gebaseerd op een veldbezoek op 10 november en een inventarisatie van bekende verspreidingsgegevens.

Gebiedsgericht natuurbeleid

Het onderzoeksgebied ligt in de bebouwde kom van Raalte en maakt geen deel uit van een gebied dat is beschermd krachtens de Natuurbeschermingswet en/ of Nota Ruimte. Op basis van de afstand, aard van de ingreep en tussenliggende barrières zijn uitstralende effecten op dergelijke gebieden ook niet aan de orde.

Aangetroffen en te verwachten soorten

Het onderzoeksgebied ligt aan de Koekoek te Raalte. Het betreft een graslandperceel bij een erf. Het is omringd door een heg en bomen. Langs de westzijde loopt het Overijssels kanaal. In het plangebied zelf is geen sprake van permanent oppervlaktewater of bebouwing. Het terrein is in gebruik geweest als paardenbak. Momenteel zijn er paardentrailers en materialen gestald.

Onderstaand worden de bevindingen kort weergegeven:

- In het onderzoeksgebied zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen of te verwachten;
- In de bomen in het onderzoeksgebied zijn geen geschikte vaste verblijfplaatsen voor vleermuizen aangetroffen. Er is geen bebouwing aanwezig, zodat schade aan verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen eveneens niet aan de orde is. Het onderzoeksgebied fungeert vermoedelijk als (beperkt) foerageergebied voor enkele vleermuissoorten maar behoudt deze functie in de nieuwe situatie. Mits bij de toepassing van buitenverlichting rekening wordt gehouden met mogelijke vliegroutes van vleermuizen over het Overijssels kanaal wordt geen schade aan vlieg- of jachtroutes verondersteld;
- Verspreid in het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde (tabel 1 FFW), zoogdiersoorten als Rosse woelmuis, Bosmuis, Huisspitsmuis en Egel te verwachten. Verblijfplaatsen van zwaarder beschermde zoogdieren als Steenmarter (tabel 2 FFW) worden niet verwacht in het plangebied;
- De bomen en struiken vormen broedgebied voor broedvogels zoals Roodborst, Heggenmus, Tjiftjaf, Vink, Merel en Winterkoning. Nestplaatsen van jaarrond beschermde vogelsoorten zijn niet aangetroffen en of te verwachten;
- In het kanaal is de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (tabel 2 FFW) aangetroffen. Andere beschermde vissoorten worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied;
- In de oeverzone van het kanaal komen naar verwachting alleen laag beschermde (tabel 1 FFW) amfibieën voor als Bruine kikker, Bastaardkikker en Gewone pad. Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied;
- Algemene en laag beschermde amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander kunnen overwinterend worden aangetroffen in de strooisellaag onder de heg en in de bladhopen die her en der aanwezig zijn;
- Gezien de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens, kan verder worden geconcludeerd dat er geen reptielen en beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn. Geschikte biotopen voor deze soortgroepen ontbreken.

Ontheffing en compenserende en mitigerende maatregelen

- De beoogde ontwikkelingen betreffen niet het kanaal of de oever, zodat schade aan beschermde vissen of amfibieën niet aan de orde is;
- Bij de beoogde plannen zouden mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën verloren gaan. Voor de in voorliggende situatie aanwezige of te verwachten tabel 1-soorten geldt in deze situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor verbodsbepalingen niet worden overtreden;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na half juli of het onderzoeksgebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Stedenbouwkundig adviesbureau Witpaard (contactpersoon dhr. A.C. Bolhuis) heeft EcoGroen Advies BV een natuurtoets uitgevoerd in verband met de voorgenomen ontwikkeling van een woning en bedrijfsgebouw aan de Koekoek te Raalte.

De Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek worden, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, de consequenties in beeld gebracht van de mogelijk te nemen ruimtelijke ingrepen en vindt toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en vigerend gebiedsgericht natuurbeleid.

1.2 Situatie en beoogde ontwikkelingen

Het onderzoeksgebied ligt aan de Koekoek te Raalte. Het betreft een graslandperceel bij een erf. Het is omringd door een heg en bomen. Langs de westzijde loopt het Overijssels kanaal. In het plangebied zelf is geen sprake van permanent oppervlaktewater of bebouwing. Het terrein is in gebruik geweest als paardenbak. Momenteel zijn er paardentrailers en materialen gestald.

Men is voornemens om het perceel te bebouwen met een woning en een bedrijfsruimte. Hiervoor hoeven geen bomen gekapt te worden. Wel zullen als gevolg van het aanleggen van een inrit enkele kleine bomen verdwijnen.

Figuur 1: Het plangebied (gele lijn) weergegeven op een luchtfoto. (Bron: Google Earth).

1.3 Algemene opzet

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op één locatiebezoek en bekende verspreidingsgegevens (zie Hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen). Om inzicht te krijgen in de aanwezige natuurwaarden en beperkingen met betrekking tot de beoogde ruimtelijke ingreep in het onderzoeksgebied, zijn twee sporen gevolgd:

- Ten eerste is in kaart gebracht welk gebiedsgericht beleid uitwerking heeft in het gebied (hoofdstuk 2);
- Ten tweede is nagegaan welke beschermde planten- en diersoorten in het gebied voorkomen of kunnen voorkomen (hoofdstuk 3).

Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde soorten en welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) en compenserende maatregelen eventueel nodig zijn om de functionaliteit van het leefgebied van beschermde soorten te garanderen.

2 Gebiedsgericht natuurbeleid

2.1 Inleiding

In het kader van dit onderzoek wordt, naast de aanwezigheid van beschermde soorten, aandacht besteed aan gebieden met een beschermingsstatus. De volgende wet- en regelgeving is daarbij van belang:

- Natuurbeschermingswet, waarin o.a. opgenomen de Vogel- en Habitatrichtlijn;
- Nota Ruimte, in streekplannen uitgewerkt voor bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS), ganzenfoeragegebied en weidevogelgebied.

De beschermingsregimes hebben tot doel de natuurwaarden in de betreffende gebieden veilig te stellen. In sommige situaties dienen ook ruimtelijke ingrepen buiten de begrenzing van deze gebieden getoetst te worden op mogelijke schadelijke uitstralende effecten.

2.2 Natuurbeschermingswet 1998

In de Natuurbeschermingswet 1998 is de bescherming geregeld van Vogelrichtlijngebieden, Habitatrichtlijngebieden en Beschermde Natuurmonumenten. Vogel- en Habitatrichtlijngebieden worden tezamen Natura 2000-gebieden genoemd.

In de directe nabijheid van de onderzoekslocatie bevinden zich geen Natura 2000-gebieden of Beschermde Natuurmonumenten. Habitatrichtlijngebied Boetelerveld ligt op een afstand van ruim drie kilometer. Dit gebied is aangemeld als Habitatrichtlijngebied en geniet deze specifieke bescherming vanwege de aanwezigheid van een groot oppervlak vochtige heide. Daarnaast komen ook droge heide, jeneverbesstruweel en heischraal grasland voor.

Het Natura 2000-gebied 'Sallandse heuvelrug' ligt op circa acht kilometer ten oosten van de planlocatie en is aangewezen als Vogelrichtlijngebied voor Nachtzwaluw, Korhoen en Roodborsttapuit. Daarnaast is het gebied aangemeld onder de Habitatrichtlijn voor Kamsalamander, verschillende typen heide, Jeneverbesformaties, heischrale graslanden en actief hoogveen (Ministerie van LNV, 2008).

Gezien de afstand tot genoemde Natura 2000-gebieden en de beperkte aard van de ingreep, wordt geconcludeerd dat er geen negatieve effecten te verwachten zijn op de instandhoudingsdoelen van de genoemde Natura 2000-gebieden.

In een straal van tien kilometer rondom het plangebied liggen geen Beschermde Natuurmonumenten en schade aan dergelijke terreinen is op basis van de afstand en de beperkte aard van de ingreep niet aan de orde.

2.3 Nota Ruimte

De Nota Ruimte is één van de structuurschema's waarin de visie van het Rijk over natuur en landelijk gebied is vastgelegd. De Nota richt zich op het behoud, herstel en ontwikkeling van wezenlijke natuurlijke kenmerken en waarden. Vanuit deze doelstelling wordt de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gerealiseerd en zijn ondermeer ganzen- en weidevogelgebieden aangewezen.

EHS

Door het rijk en provincies is een beleidskader opgesteld met de spelregels die gelden bij ingrepen binnen de EHS. In dit beleidskader is aangegeven dat ingrepen met significante negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS alleen onder voorwaarden worden toegestaan. In dit kader moet allereerst in beeld worden gebracht wat de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS in of nabij het

plangebied zijn. Provincies hebben het rijksbeleid doorvertaald in het provinciaal beleid.

Binnen de Ecologische Hoofdstructuur geldt de 'Nee, tenzij'-benadering. Dit houdt in dat bestemmingsplanwijziging niet mogelijk is als daarmee de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang.

Het onderzoeksgebied zelf is niet begrensd als EHS. Het dichtstbijzijnde als EHS aangemerkte gebied ligt op een afstand van circa 1800 meter. Op basis van de afstand, tussenliggende barrières en de aard van de ingreep is aantasting van wezenlijke kenmerken en waarden niet aan de orde.

Natuur buiten de EHS

Het plangebied ligt in de bebouwde kom en is niet aangewezen als gebied buiten de EHS met specifieke natuurwaarden zoals ganzen- of weidevogelgebied. Effecten op dergelijke gebieden zijn op basis van de afstand, tussenliggende barrières en de aard van de ingreep niet aan de orde.

3 Flora en fauna van het onderzoeksgebied

3.1 Methode

Op 10 november 2009 is een veldbezoek aan het onderzoeksgebied gebracht. Tijdens dit bezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet (FFW) en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2 en 3) die ontheffingsplichtig zijn. Voor zover mogelijk zijn de volgende soortgroepen geïnventariseerd: flora, zoogdieren, vogels, amfibieën, reptielen, vissen en ongewervelden. Daarnaast is op basis van de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie 'geraadpleegde bronnen') en 'expert judgement', een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten.

In dit hoofdstuk worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het onderzoeksgebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten. De relevante soorten worden in de onderstaande tekst kort toegelicht. Een toelichting op de beschermingsstatus is gegeven in bijlage I.

3.2 Flora

Het plangebied bestaat uit een grasland met een heg en bomen eromheen. Er zijn alleen algemene planten aangetroffen als Vogelmuur, Akkerdistel, Gewone melkdistel, Kroontjeskruid, Tijmeprijs, Scherpe boterbloem, Jacobskruiskruid en Kaal knopkruid. In de oever van het kanaal groeien soorten als Watereppe, Pluimzegge, Grote lisdodde en Watermunt. De heg en bomen bestaan uit soorten als Paardenkastanje, Beuk en Zomereik.

Beschermde plantensoorten of soorten van de Rode Lijst zijn niet aangetroffen en worden gezien de terreingesteldheid ook niet in het onderzoeksgebied verwacht.

3.3 Zoogdieren

Vleermuizen

Alle vleermuizen zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Tabel 3 van de Flora- en faunawet en daardoor strikt beschermd.

Potentiële verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders etc. Gedurende het veldonderzoek is specifiek gelet op dergelijke ruimten. Er is echter geen bebouwing aanwezig zodat er geen schade aan verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten aan de orde is. De bomen in de omringende heg zijn zonder uitzondering te klein en dun om verblijfplaatsen van vleermuizen te herbergen. Er staan twee grotere Zomereiken in het grasland die eveneens geen holten bevatten. Schade aan verblijfplaatsen van vleermuizen is zodoende niet aan de orde.

Potentiële vliegroutes

Van veel vleermuissoorten is bekend dat zij gedurende lange tijd gebruik kunnen maken van dezelfde structuren voor de oriëntatie en daarlangs van hun verblijfplaats naar de foerageergebieden trekken. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (b.v. rijen woningen, watergangen en singels) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Het is niet onwaarschijnlijk dat het Overijssels kanaal fungeert als vliegroute voor vleermuissoorten als Watervleermuis en Meervleermuis. Het kanaal en de oever

worden weliswaar niet direct aangetast, maar het kan zo zijn dat er schade optreedt aan de bruikbaarheid van de route doordat felle verlichting bij de nieuwe panden wordt geïnstalleerd. Van Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger is bekend dat zij lichtbronnen niet mijden en in sommige gevallen zelfs opzoeken. De Watervleermuis en de Meervleermuis schuwen echter verlichte wateroppervlakken en vliegroutes. Zodoende kan de nieuwe inrichting van het plangebied negatief effect hebben op de functie van het Overijssels kanaal als vliegroute.

Daarom dient verlichting van parkeerplaatsen en gevels aan de zijde van het kanaal spaarzaam te worden toegepast. Een type verlichting dat niet naar de omgeving verstrooit maar lokaal de grond verlicht heeft de voorkeur. Op deze wijze zal het kanaal ook na de nieuwbouw haar functie houden als geschikte vliegroute. Indien het verlichtingsplan wordt aangepast op de aanwezigheid van een vliegroute is schade aan vliegroutes niet aan de orde.

Ter nuancering kan worden opgemerkt dat bij de verlichting van de andere bebouwing langs het kanaal naar alle waarschijnlijkheid geen rekening is gehouden met vleermuizen.

Potentieel foerageergebied

Vleermuizen foerageren op locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen en bomenrijen of boven water. Door de aanwezigheid van beplanting, vee, mest en daardoor insecten wordt het onderzoeksgebied mogelijk als foerageergebied gebruikt door enkele vleermuissoorten. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Mogelijk wordt het onderzoeksgebied in de huidige situatie gebruikt als foerageerhabitat voor enkele vleermuizen. Het onderzoeksgebied zal echter met de nieuwe inrichting ook in de toekomst geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen kunnen blijven vormen zodat er zodoende geen sprake kan zijn van schade aan onmisbaar foerageergebied.

Overige zoogdieren

Binnen het onderzoeksgebied zijn vaste verblijfplaatsen van de laag beschermde zoogdiersoorten Rosse woelmuis, Bosmuis, Veldmuis, Huisspitsmuis en Egel te verwachten.

Mogelijk maakt de middelhoog beschermde (tabel 2 FFW) Steenmarter gebruik van het gebied als foerageerhabitat. Verblijfplaatsen van deze soort bevinden zich echter meestal in gebouwen. Geschikte verblijfplaatsen voor Steenmarter ontbreken nu in het plangebied. Het plangebied blijft ook in de toekomst geschikt foerageergebied. Andere juridisch zwaarder beschermde soorten worden op basis van terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht.

Bij de planrealisatie zullen exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde (FFW tabel 1) kleine zoogdieren verloren kunnen gaan. In geval van ruimtelijke ontwikkelingen zoals in voorliggende situatie geldt voor soorten uit tabel 1 automatisch vrijstelling.

Schade aan de aanwezige algemene en laag beschermde zoogdieren kan - indien de planning van de werkzaamheden dit toelaat - geminimaliseerd worden door graafwerkzaamheden uit te voeren buiten de voortplantingsperiode (maart tot augustus). De minst schadelijke periode is september tot december (mits vorstvrij).

3.4 Broedvogels

In augustus 2009 is door het Ministerie van LNV de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' uitgebracht, waarin voor een aantal kwetsbare vogelsoorten is aangegeven welke nestplaatsen en hun functionele omgeving jaarrond beschermd zijn. Het betreft in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil,

Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied zijn geen soorten aangetroffen waarvan de nestplaatsen en de functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn en deze zijn op basis van de terreinkenmerken ook niet te verwachten.

Overige soorten

In de heg en bomen om het plangebied zijn algemene broedvogels als Roodborst, Heggenmus, Merel, Tjiftjaf, Vink en Winterkoning broedend te verwachten.

Het is veelal niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor verbodsbepalingen die gelden voor broedvogels. Er mogen daarom geen activiteiten worden ondernomen op locaties waar nesten of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van de vogels aanwezig zijn. Werkzaamheden die broedbiotopen van vogels verstoren of beschadigen dienen buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels te worden gestart.

Voor de aanwezige soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. De broedperiode verschilt per soort en soms ook per jaar. In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

Door gefaseerd te werken en de uitvoering op te starten buiten het broedseizoen van de aanwezige vogels, is het mogelijk verstoring of beschadiging van broedbiotopen van vogels te voorkomen. Indien blijkt dat broedvogels afwezig zijn is het ook mogelijk om binnen de broedperiode van vogels aan te vangen met de werkzaamheden.

3.5 Overige soortgroepen

Het Overijssels kanaal is met een schepnet onderzocht. Hierbij is de middelhoog beschermde Kleine modderkruiper (tabel 2 FFW) aangetroffen. Verder is de niet beschermde Zeelt gevangen.

In de oeverzone van het plangebied komen naar verwachting alleen laag beschermde (tabel 1 FFW) amfibieën voor als Bruine kikker, Bastaardkikker en Gewone pad. Juridisch zwaarder beschermde amfibieën worden op basis van biotoopkenmerken en bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het onderzoeksgebied.

De beoogde ontwikkelingen betreffen bovendien niet het kanaal of de oever, zodat schade aan beschermde vissen of amfibieën niet aan de orde is. Verder kunnen amfibieën als Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander overwinterend worden aangetroffen in de strooisellaag onder de heg en in de bladhopen die her en der aanwezig zijn.

Gezien de terreingesteldheid van het onderzoeksgebied en bekende verspreidingsgegevens, kan verder worden geconcludeerd dat er geen reptielen en beschermde dagvlinders, libellen en overige ongewervelden aanwezig en te verwachten zijn.

4 Geraadpleegde bronnen

Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen (1992). Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij KNNV.

Dienst Regelingen (2009a) Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet

Dienst Regelingen (2009b) Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep

Heusden W.R.M. van & S.J. Vreugdenhil (2008). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Concept, Versie 1.1. Dienst Landelijk Gebied, Ministerie van LNV.

Lange E., P. Twisk, A. van Winden en A. Diepenbeek (1994). Zoogdieren van West-Europa. Uitgegeven door de KNNV.

Limpens H., K. Mostert & W. Bongers (red.) (1997). Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Stichting Uitgeverij van de Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Natura 2000-gebieden. (www.synbiosys.alterra.nl/natura2000)

Nöllert A. & C. Nöllert (2001). Amfibieëngids van Europa. Tirion Uitgevers BV, Baarn.

Natuurloket (www.natuurloket.nl).

Provincie Overijssel (2009) Omgevingsvisie Overijssel.
(<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>)

RAVON, Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (www.ravon.nl).

BIJLAGEN

I: WETTELIJK KADER

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) of, in geval van beheer en schadebestrijding, van gedeputeerde staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2) Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4) Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5) Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing

Door uitspraken van de Raad van State in het voorjaar van 2009 is de beoordeling aangepast bij ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Sinds 26 augustus van dat jaar werken we daardoor volgens een nieuw stroomschema (zie volgende pagina). Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn beschermde soorten aanwezig, dan zijn er vaak twee opties:

- 1) Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. Het gaat dan om het behoud van de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort. Het betreft de functies van het leefgebied die ervoor zorgen dat de soort succesvol kan rusten of voortplanten, bijvoorbeeld nesten, migratieroutes en foerageergebied. Als u deze veilig stelt door vooraf mitigerende maatregelen te treffen, heeft u mogelijk geen ontheffing meer nodig. Om zeker te zijn dat uw maatregelen voldoende zijn, kunt u ze vóóraf laten beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt.

2) Kan de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats van de soort niet worden gegarandeerd door mitigerende maatregelen? Dan dient u een reguliere ontheffingsaanvraag in waarbij de onderstaande vragen gesteld worden:

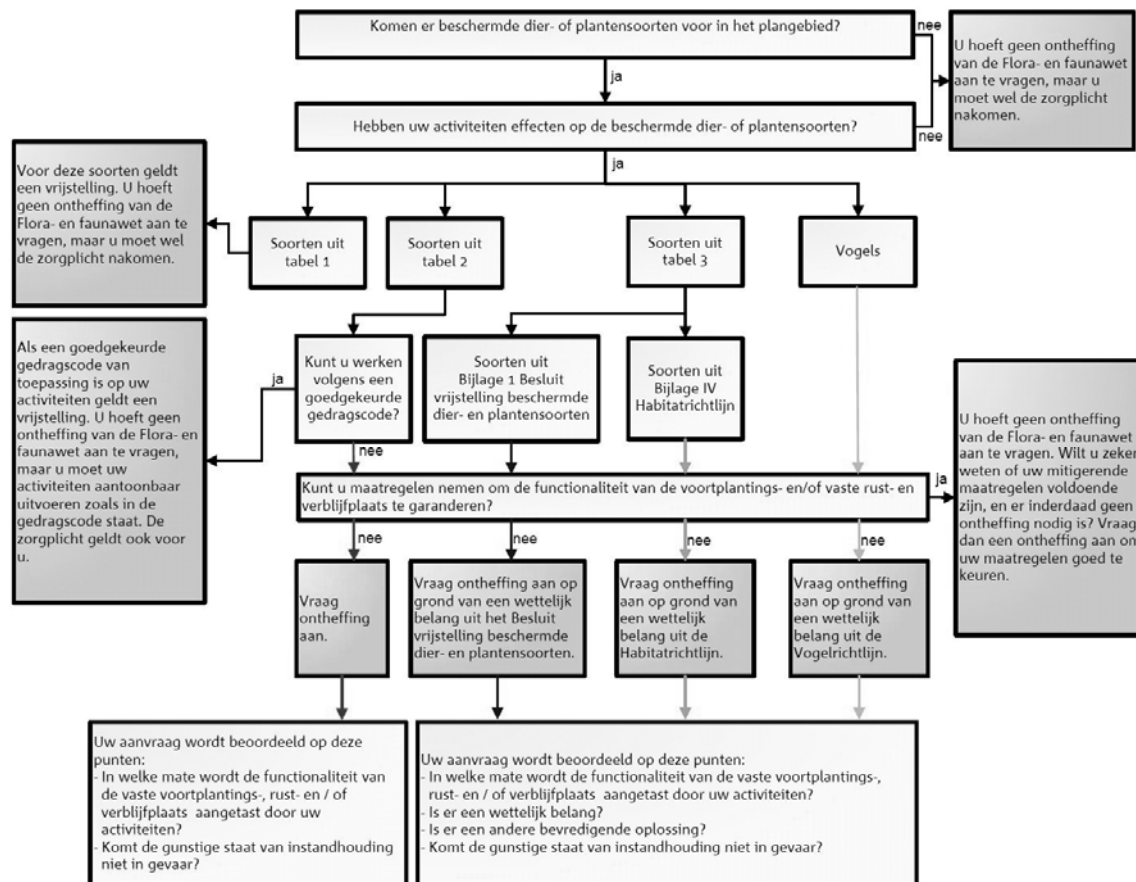
- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

Beoordeling Dienst Regelingen

Dienst Regelingen beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

- Bescherming van flora en fauna (b)
- Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)
- Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. In de praktijk zijn de mogelijkheden voor het verkrijgen van een ontheffing voor die soorten dan ook zeer beperkt, met name voor vogels¹.

Toetsingsschema Flora- en faunawet (Bron: Dienst Regelingen 2009. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijk ingrepen Flora- en faunawet).

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd;

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de Minister van LNV ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van LNV. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingsdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In deze samenvatting zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten kunt u terecht op www.minlnv.nl 'Onderwerpen Natuur'. U kunt daar ook verleende ontheffingen inzien.

---

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.